

Volume 2

Issue 3

વિશ્વ ગુજરાતી ભાષા દિવસ ૨૦૨૩

The Mithibai Chronicles

The Mithibai Chronicles is a bimonthly newsletter of Mithibai College Jitendra Library. The main objective of this Newsletter is to provide information about New Arrivals and other library resources to library users. Additionally, it serves as a communication channel between a library and its users.

24th August is celebrated as Vishwa Gujarati Bhasha Divas every year as a tribute to the legendary Gujarati poet Veer Narmad, the founder of modern Gujarati literature. The current issue of the Mithibai Chronicles is a Special issue published on the occasion of Vishwa Gujarati Bhasha Divas, 24th August 2023.

Dr. Dasharath Patel, Head- Indian Languages, extended his help for the newsletter by providing excellent book reviews.

We are sure that you will enjoy reading this Newsletter as well as books.

**Mithibai College
Jitendra Library Team**

Newsletter at a Glance

Book Reviews : Gujarati Books

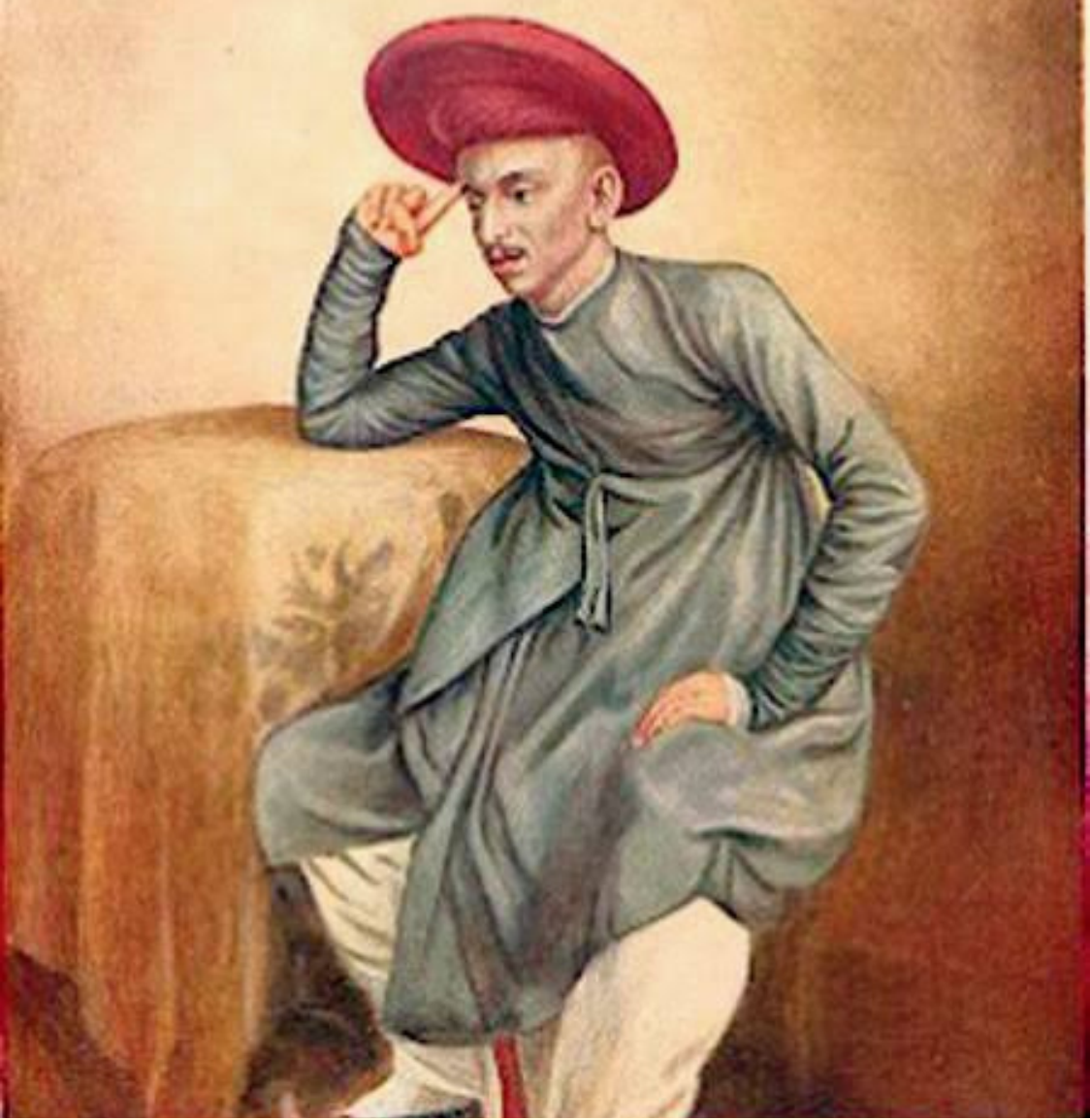
New Arrivals: Gujarati Books

જેમની પાસે પુસ્તક હોય છે
તેઓ ક્યારેય એકલા નથી હોતા.

**HAPPY
READING!**

કવિ નર્મદ જન્મ જયંતી તથા વિશ્વ ગુજરાતી ભાષા દિવસ

કવિ નર્મદાશંકર લાલશંકર દવે

'Narmadashankar Lalshankar Dave (24 August 1833 – 26 February 1886), popularly known as Narmad, was an Indian Gujarati-language poet, playwright, essayist, orator, and lexicographer. He is considered to be the founder of modern Gujarati literature.

He was a teacher by profession. Later he stopped serving as a teacher to live by writing. He introduced many literary forms in Gujarati. His essays, poems, plays and prose were published in several collections.

His **Mari Hakikat**, the first autobiography in Gujarati, was published posthumously. His poem **Jai Jai Garavi Gujarat** is now the state anthem of Gujarat state of India.

જય જય ગરવી ગુજરાત!

જય જય ગરવી ગુજરાત!
જય જય ગરવી ગુજરાત,
દીપે અરુણું પરભાત,
જય જય ગરવી ગુજરાત !

ધ્વજ પ્રકાશશે ઝળઝળ કસુંબી, પ્રેમ શૌર્ય અંકિત;
તું ભણવ ભણવ નિજ સંતજિ સઉને, પ્રેમ ભક્તિની રીત
ઊંચી તુજ સુંદર જાત,
જય જય ગરવી ગુજરાત.

ઉત્તરમાં અંબા માત,
પૂરવમાં કાળી માત,
છે દક્ષિણ દિશમાં કરંત રક્ષા, કુંતેશ્વર મહાદેવ;
ને સોમનાથ ને દ્વારકેશ એ, પશ્ચિમ કેરા દેવ
છે સહાયમાં સાક્ષાત,
જય જય ગરવી ગુજરાત.

નદી તાપી નર્મદા જોય,
મહી ને બીજી પણ જોય.
વળી જોય સુભટના જુદા રમણને, રત્નાકર સાગર;
પર્વત ઉપરથી વીર પૂર્વજો, દે આશિષ જયકર
સંપે સોયે સઉ જાત,
જય જય ગરવી ગુજરાત.

તે અણહિલવાડના રંગ,
તે સિદ્ધરાજ જયસિંગ.
તે રંગ થકી પણ અધિક સરસ રંગ, થશે સત્વરે માત!
શુભ શકુન દીસે મધ્યાહ્ન શોભશે, વીતી ગઈ છે રાત.
જન ધૂમે નર્મદા સાથ,
જય જય ગરવી ગુજરાત.

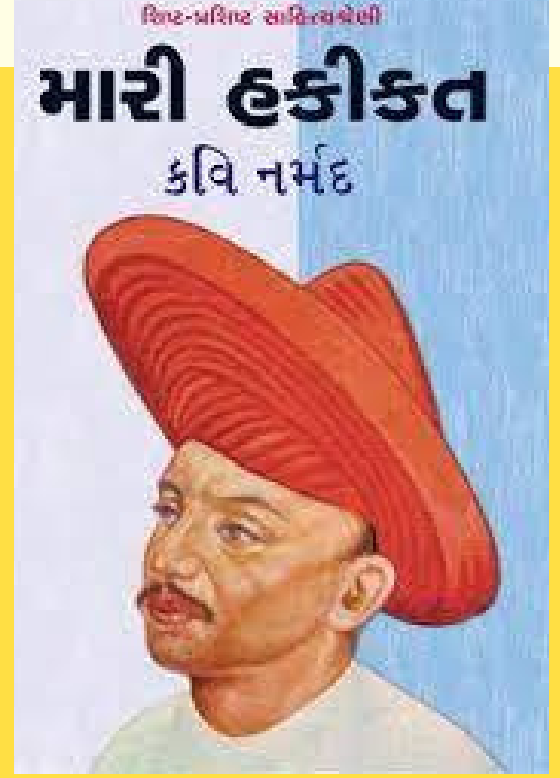

પુસ્તક પરિચય

પુસ્તકનું નામ: મારી હકીકત
લેખક: કવિ નર્મદ

'અર્વાચીનોમાં આદ્ય " એવા નર્મદે ગુજરાતી સાહિત્યની સૌપ્રથમ આત્મકથા વર્ષ ૧૮૬૬ માં "મારી હકીકત' (થોડી નકલો કવિએ છપાવેલી) લખી, પરંતુ આ પુસ્તક નર્મદના જન્મ -શતાબ્દી વર્ષ ૧૯૩૩ માં પ્રકાશિત થયું. આ લખવા પાછળ લેખનો ઉદ્દેશ્ય આત્મનિરીક્ષણ કરતાં વિશેષ તો પશ્ચિમની માફક ગુજરાતીમાં આત્મકથા લખવાની પ્રથા ચાલુ કરવાનો છે.

મીઠીબાઇ મહાવિદ્યાલય, જીતેન્દ્ર ગ્રંથાલય
પુસ્તક કોલ નંબર
G 891.471 092 NAR

આ આત્મકથામાં તેમને જન્મથી શરૂ કરી ઉછેર, અભ્યાસ, ઘડતરકાળ વગેરેનું આલેખન કર્યું છે. તેમને પોતાના દાદા પુરુષોત્તમ દવે તથા લાલશંકર લહિયાનું રેખાચિત્ર પણ એક આગવી રીતે વર્ણવ્યું છે. પોતે કીર્તિશિખરે પહોંચ્યા સુધીની અને તે દરમિયાન એણે કરેલા પુરુષાર્થની, સંઘર્ષની, મથામણીની વેદના અને વિષાદની પોતાના જીવનની ૩૩ વર્ષની હકીકતોનું નિરૂપણ કર્યું છે. તદઉપરાંત, તેમણે પોતાના જીવનની ગુપ્ત વાતોનું પણ નિર્ભયતાથી આલેખન કર્યું છે. તેમને પોતાની આત્મકથામાં તારીખ, તિથિ તથા વાર વગેરેને વધુ મહત્ત્વ આપ્યું છે.

વર્ષ ૧૮૫૪ પછીની તેમની યાદો (રોજનીશી સ્વરૂપે નહીં) ને તેમને આત્મકથામાં ઉતારવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે. તેઓ દ્રઢપણે કહેતા કે તેઓ આત્મકથા કોઈના માટે નહિ કે પોતાને બીજા માટે સારું -સારું બતાવવા નથી લખી. લોકોને તેમની આત્મકથા ગમે કે ના ગમે તેનાથી તેઓ નિશ્ચિંત હતા. ગાંધીજી પૂર્વે આવી સત્યનિષ્ઠા, નીખાલસતાં, નિર્ભીકતા બતાવનાર નર્મદના અહંનું પણ એમાં દર્શન થાય છે. ક્યારેક એણે પોતાની મોટાઈ દર્શાવતા પ્રસંગોનું ક્યાંક આલેખન કર્યું છે.

ગુજરાતી સાહિત્યમાં લખાયેલી આત્મકથાઓમાં આ આત્મકથાનું સ્થાન વિશેષ છે.

પુસ્તક પરિચય

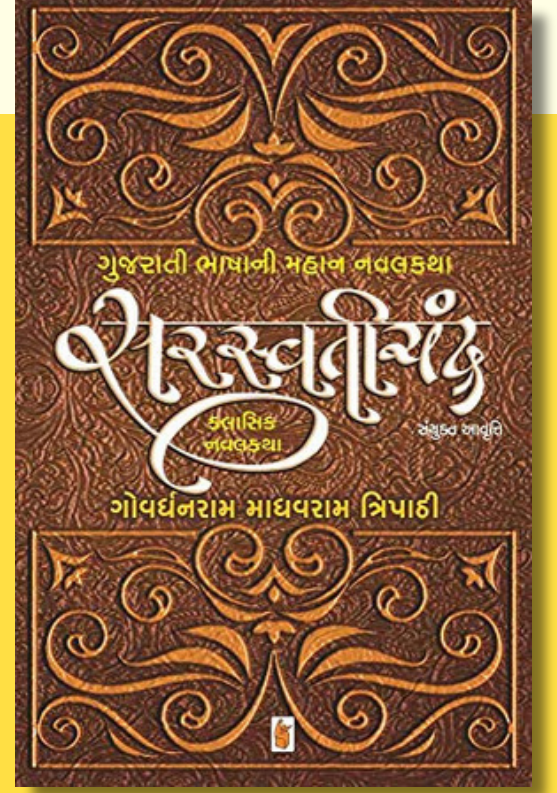
પુસ્તકનું નામ : સરસ્વતીચંદ્ર

લેખક : ગોવર્ધનરામ માધવરામ ત્રિપાઠી

ગોવર્ધનરામ નો જન્મ ૨૦ ઓક્ટોબર ૧૮૫૫, દશેરાના દિવસે નડિયાદમાં થયો હતો. ગોવર્ધનરામને નાનપણથી વાંચવાનો ખુબ શોખ હતો. કોલેજના અભ્યાસકાળ દરમિયાન જીવન જીવાવજીવવા અંગે ઋણ સંકલ્પ કર્યો - એલ.એલ.બી થઈ મુંબઈ જઈ વકીલાત કરવી, ક્યારેય નૌકરી કરવી નહિ અને યાળીસમે વર્ષે વ્યવસાયમાંથી નિવૃત્ત થઈ શેષ જીવન સાહિત્ય અને સમાજની સેવામાં સમર્પિત કરવું. પંડિતયુગને તેનામાં નામ પરથી 'ગોવર્ધનયુગ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. ગોવર્ધનરામ માધવરામ ત્રિપાઠી દ્વારા પૂર્વ અને પશ્ચિમ સંસ્કૃતિનો સમન્વય સાધી વાસ્તવિક જીવનને નિરૂપતી પ્રથમ શિષ્ટ ગુજરાતી મહાનવલકથા 'સરસ્વતીચંદ્ર'નું સર્જન થયું. આ મહાનવલકથામાં સરસ્વતીચંદ્ર કુમુદસુંદરીની પ્રણયકથાનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે.

મીઠીબાઈ મહાવિદ્યાલય, જીતેન્દ્ર ગ્રંથાલય

પુસ્તક કોલ નંબર G 891.473 TRI

આ નવલકથાને ૧ થી ૪ ભાગમાં વિભાજિત કરવામાં આવી છે. ભાગ-૧ 'બુદ્ધિધનનો કારભાર' (1887): આ ભાગમાં સરસ્વતીચંદ્ર કુમુદની પ્રેમકથા જોવા મળે છે. ભાગ-૨ 'ગુણસુંદરીનું કુટુંબજાળ' (1893): આ ભાગમાં વ્યક્તિ કુટુંબનો સંબંધ સમજાવતી હિન્દુ સંયુક્ત આદર્શ ગૃહીણોનો સંસાર વર્ણવાયો છે. ભાગ-૩ 'રત્નનગરીનું રાજ્યતંત્ર' (1898) : આ ભાગ માં પૂર્વ અને પશ્ચિમના રાજકીય સંબંધની સાથે સાથે ગીતાના કર્મયોગને સમજાવવામાં આવ્યો છે. ભાગ- 4, 'સરસ્વતીચંદ્રનું મનોરાજ્ય અને પુર્ણાહુતી' (1901) : ભાગમાં અર્થ, કામ અને મોક્ષ - મનુષ્યજીવનના એ ચારે પુરુષાર્થોની આ મહાનવલકથામાં રસિક કલાચિત્રો દ્વારા સમર્થ મીમાંસા થયેલી છે.

વર્ષ 1887 માં સરસ્વતીચંદ્ર ભાગ પહલો પ્રગટ થયો ત્યારથી અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો સુવર્ણયુગ શરુ થયો તેમ કહી શકાય. સરસ્વતીચંદ્ર વિદ્યાપ્રેમી અને વૈરાગ્યમાં માનનારો હોય છે, પરંતુ તેમના પિતાની આજ્ઞાનું પાલન-કરવા માટે તે રત્નાગીરીના પ્રધાન વિદ્યાચતુરની પુત્રી કુમુદસુંદરી સાથે લગ્ન કરે છે અને બંને વચ્ચે પ્રેમ સંબંધ બંધાય છે. થોડો સામે વીત્યા બાદ સરસ્વતીચંદ્રની સાવકી મા ગુમાનની ચઢામણીથી તેના પિતા તેને "તું વહુઘેલો છે" જેવા ના કહેવાના વચન કહે છે. કુમુદને આ ઘરમાં લાવી હું સુખી રાખી શકીશ નહિ તેમ સમજીને સરસ્વતીચંદ્ર ઘર અને કુમુદને છોડી ચાલ્યો જાય છે. બાદમાં કુમુદના લગ્ન સુવર્ણપુરના બુદ્ધિધનના પુત્ર પ્રમાદધન સાથે થાય છે.

થોડા સમય બાદ સરસ્વતીચંદ્ર કુમુદની મનની ઈચ્છા જાણવા પાછો રત્નનગરી જવા નીકળે છે, પરંતુ દરિયામાં આવેલ તોફાનને કારણે તે સુવર્ણપુર પહોંચી જાય છે, ત્યાં તે બુદ્ધિધન નામના અમાત્યના સંપર્કમાં આવે છે. સરસ્વતીચંદ્ર પોતાના જ્ઞાન અને શીલથી બુદ્ધિધન આકર્ષે છે અને 'નવિનચંદ્ર' નામ ધારણ કરી અમાત્યના ઘરમાં એક વિશ્વાસપાત્ર સજ્જન બનીને રહે છે. કુમુદને સરસ્વતીચંદ્રના ત્યાં હોવાનો ભાસ થાય છે. કુમુદ પ્રમોદધનને પતિ માનતી હોય છે પરંતુ તેનો સરસ્વતીચંદ્ર પ્રત્યેનો હેતુ હજુ કાયમ હોય છે. ઘણી વખત કુમુદ સરસ્વતીચંદ્રને મળવા જવા વિચારે પરંતુ માતા ગુણસુંદરીના સંસ્કારોની પ્રતિતિ થતા તે સરસ્વતીચંદ્રને મળવા જતા અટકે છે. કુમુદ સરસ્વતીચંદ્રને પાત્ર લખી જણાવે છે કે તે મુંબઈ જઈ ઉચિત વ્યવહારમાં પડે.

બીજે દિવસે જ સરસ્વતીચંદ્ર ત્યાંથી ચાલ્યો જાય છે અને રાષ્ટ્રમાં ભદ્રેશ્વર નજીક કેટલાક બહારવટિયા તેને લૂંટીને જંગલમાં ફેંકી દે છે. એવામાં સુંદરગિરિના સાધુઓ ત્યાં આવી તેની ગંભીર હાલત જોઈ તેના દેહને પોતાની સાથે લઈ જાય છે. કુમુદને પણ તેની માતા ભદ્રેશ્વર બોલાવે છે. તેના પણ રસ્તામાં બહારવટિયાઓ દ્વારા હુમલો કરતા તેના દાદા માનચતુર તેને બચાવે છે. સુભદ્રા નદી ઉપર ઉભેલી કુમુદ પગ લપસવાથી કે જાણી જઈ નદીમાં પડીને તણાવા લાગે છે, સાગરસંગમ સ્થાને આવેલી ચંદાવલીમૈયા તેને બચાવે છે અને એને તેનું મધુરીમૈયા નામ આપીને પોતાના મઠમાં આશ્રય આપે છે. સુંદરગિરિ પર આરોહણ કરતી મધુરીમૈયાને સાધુવેશે સરસ્વતીચંદ્ર મળે છે.

પ્રમાદધનના મૃત્યુના સમાચાર છાપ દ્વારા સરસ્વતીચંદ્રને મળે છે.

શુભેચ્છક સાધુઓ સરસ્વતીચંદ્ર - કુમુદનું સૌમનસ્ય ગુફામાં મર્મવેદક મુલાકાત ગોઠવી આપે છે, ત્યારે જ કુમુદને પોતે વિધવા થયાના સમાચાર જાણવા મળે છે. અહીં સરસ્વતીચંદ્ર - કુમુદને પરણાવીને, વાર્તાનો સુખદ અંત ગોવર્ધનરામ સિદ્ધ કરી શક્યા હોત - પરંતુ કલ્યાણગ્રામની યોજના કરીને લોકસેવાનું પ્રત ધારણ કરનાર સરસાવતીચંદ્ર કુમુદની બહેન કુસુમ સાથે પરણ્યો, એ સૂચન સાથે મહાનવલકથાનો અંત આવે છે.

આમ, આ નવલકથામાં કુમુદ અને સરસ્વતીચંદ્રના પ્રેમ દેહની સ્થૂળ ભૂમિકામાંથી ઘણો ઊંચે ગયો હતો. બંનેનું સંયુક્ત સપનું ભારત દેશની સંસ્કૃતિ પર ચઢેલી રૂઢીઓ, અજ્ઞાનને સાફ કરી કલ્યાણ ગ્રામ સ્થાપવાની છે.

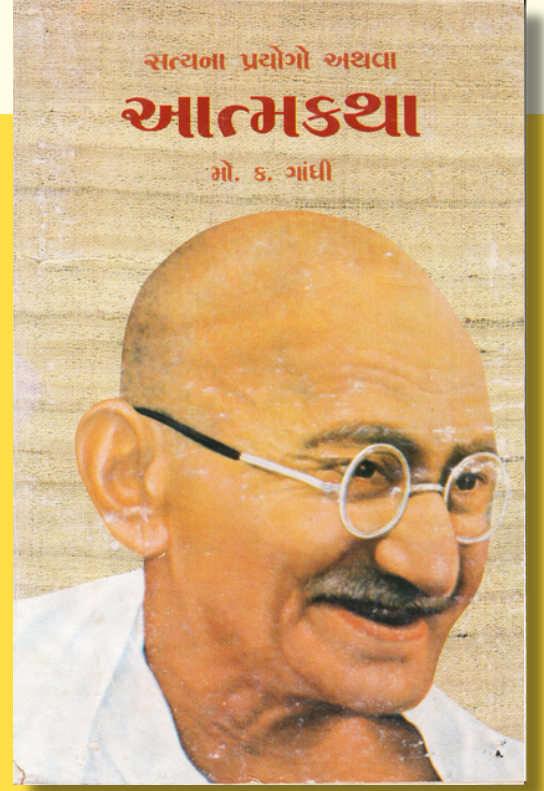
આ નવલકથા મનુષ્યજીવનના ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ ચતુર્વિધ પુરુષાર્થના આલેખનની એક સર્વગ્રાહી ઉત્તમ નવલકથા છે. શુંગાર, હાસ્ય, વીર, રૌદ્ર, બીભત્સ, ભયાનક, શાંત ઈત્યાદિ વિવિધ રસની સૃષ્ટિ આ નવલકથામાં ખડી થઈ છે. આ નવલકથા પરથી વર્ષ 1968 માં "સરસ્વતીચંદ્ર" નામે હિન્દી ફિલ્મ અને વર્ષ 1972 માં 'ગુણસુંદરીનો ઘરસંસાર' નામે ગુજરાતી ફિલ્મ બની છે.

પુસ્તક પરિચય

પુસ્તકનું નામ : સત્યના પ્રયોગો અથવા આત્મકથા (ભાગ ૧ થી ૪)
લેખક : મહાત્મા ગાંધી

ગાંધીજીએ દક્ષિણ આફ્રિકાના ઇતિહાસ લખ્યા બાદ નવજીવન સાપ્તાહિકમાં ઈ.સ. ૧૯૨૫થી ૧૯૨૯ સુધી ક્રમશઃ લખેલ લેખોનું સંકલન કરીને તેને આત્મકથા સ્વરૂપે પ્રગટ કરી. અંગ્રેજી સ્વરૂપે તેનો અનુવાદ "યંગ ઇન્ડિયા"માં છપાતો. આ આત્મકથામાં ગાંધીજીએ નવલકથાકારની જેમ છુટાછુટા પ્રસંગોને જોડીને ક્વચિત શાન્ત, ક્વચિત ગંભીર તો ક્વચિત રસળતી શૈલીમાં આત્મકથન કર્યું છે.

મીઠીબાઇ મહાવિદ્યાલય, જીતેન્દ્ર ગ્રંથાલય
પુસ્તક કોલ નંબર
G 923.254 GAN

ગાંધીજીના આત્મચરિત્રકાર તરીકે સૌથી મોટો નિર્ભીક સત્યકથન છે. સત્યને વિકૃત કરવાનો, ઢાંકવાનો કે તેનું અપૂર્ણ કે એકાંગી દર્શન કરનો અપરાધ અજાણ પણે પણ ન થઈ જાય તેની તકેદારી તેમને જેટલી રાખી એટલી ગુજરાતના તો શું. દુનિયાના બીજા કોઈ આત્મકથાકારોએ પણ રાખી હશે કેમ એ એક પ્રશ્ન છે. આ આત્મકથામાં તેમને પોતાના જીવનના શરુઆતના વર્ષોમાં અનુભવેલા પ્રસંગો થકી તે અંગેના તેમના વિચારો, કરેલી ભુલો, તેનાથી બદલાતું વ્યક્તિવ - વર્તણૂક અને તેનાથી મળેલા બોધપાઠને તટસ્થ રીતે નિર્મમ ભાવથી આલેખ્યા છે.

આત્મકથામાં જન્મ, બાળપણ, બાળ વિવાહ, હાઈસ્કૂલના દિવસો, ચોરી અને પ્રાયશ્ચિત, પિતાનું મૃત્યુ, દક્ષિણ આફ્રિકાની પ્રવાસ, ધર્મની ઝાંખી. ખોરાકના પ્રયોગો, બ્રહ્મચર્ય જેવા વિષયો પર તેમના વિચારોને અનુભવોને આધારે વર્ણવ્યા છે.

આત્મકથામાં જીવનના બધા જ પ્રસંગો નથી પણ પ્રસ્તાવનમાં એમને જે કહ્યું છે 'સત્યને મેં જે જોયું છે તે બતાવવાનો સતત પ્રયત્નો કર્યો છે, ને વાંચનારને તે વર્ણનો આપતા ચિત્ત -શાંતિ અનુભવી છે.' અહીં પાને પાને હૃદયની સચ્ચાઈ, સત્યનિષ્ઠા, અહિંસા, આત્મશુદ્ધિ, સદાચાર ન્યાયપરાયણતા, વિવેક, નમ્રતા, ઉદ્યોગપરાયણતા, નીડરતા, ઉદારતા વગરેમાં આદર્શ કર્મવીરના દર્શન થાય છે.

મહાદેવભાઈ દેસાઈએ ગાંધીજીની આત્મકથાનો "The story of My Experiments with Truth" નામે અંગ્રેજીમાં અનુવાદ કર્યો છે. ભારતની દરેક ભાષામાં આ આત્મકથાનો અનુવાદ થયો છે.

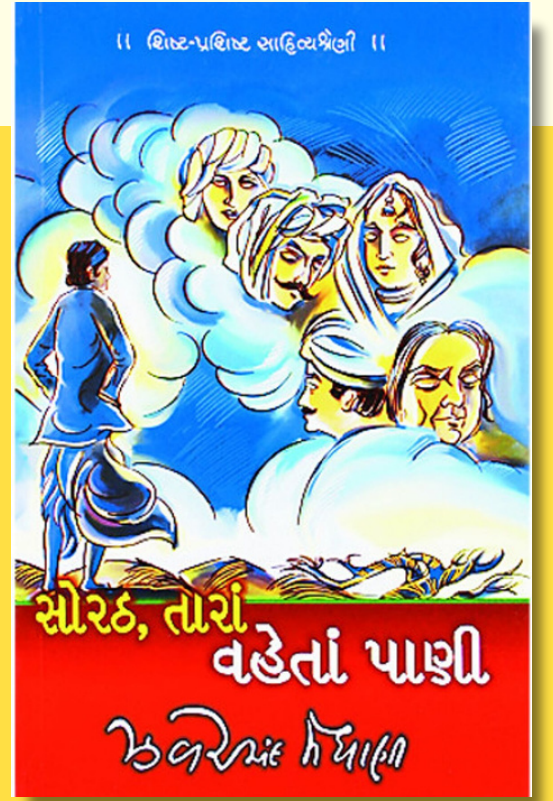
ગુજરાતી આત્મકથા સાહિત્યમાં જ નહિ, પરંતુ વિશ્વની આત્મકથાઓમાં પહેલી હરોળની આત્મકથા છે.

પુસ્તક પરિચય

પુસ્તકનું નામ : સોરઠ તારાં વહેતાં પાણી
લેખક : ઝવેરચંદ મેઘાણી

આ નવલકથામાં ઝવેરચંદ મેઘાણી દ્વારા સોરઠી જીવનની જનકથા આલેખાયેલી છે. કથાનો નાયક સંપૂર્ણ જનસમાજ છે અને તેનો ઉદ્દેશ સોરઠની જિંદગીના વહેતા વહેણોમાંથી કેટલીક ઝલક રજુ કાવાનો છે. નહિ નાયક, નહિ નાયિકા, નહિ પ્રેમનો ત્રિકોણ એવી આ સોરઠી જીવનની જનકથા છે.

મીઠીબાઈ મહાવિદ્યાલય, જીતેન્દ્ર ગ્રંથાલય
પુસ્તક કોલ નંબર
G 891.473 MEG

ઈડરના બ્રાહ્મણ પોલીસ અધિકારી 'મહીપતરામ' ની લેખડગઢમાં થયેલી નિમણૂકથી શરૂ થઈ આગળ વધતીને છેવટે તેના દૌહિત્ર 'પિનાકીની'ની કથાનો દોર ગૂંથાયો છે. આ કથાનું વસ્તુવિધાન ઝાંખું છે. છતાં ગોરાનાં દમનમાં અને દરબારોના જુલમ વચ્ચે જીવતી પ્રજાની આંતરબાહ્ય જીવનરીતિ અને એનું રાચરચિલું રંગદર્શી શૈલીમાં રસ જમાવે છે

સુરત પસાઈતો, વાઘજી ફોજદાર, ગોપાલક, લક્ષ્મણ, રૂખડશેઠ, રૂખડ શેઠની સીપારણ, હવાલદાર, વેઠિયા, દરબાર ગોદડવાળા, ભાવક -જુલેખા, હેડમાસ્તર, ખેડૂત નરસિંહ એમ અનેક પાત્રોની વણઝાર ચાલે છે. ઉપરાંત સોરઠના બહારવટાની કથાનું રંગીન પ્રકરણ પણ આ કથામાં આલેખાયું છે.

સોરઠની ભૂમિની કોતરો, નદીનાળા, સીમાડા, ઝાખરા -ઝાડી, વગડા, એ બધુય કોઈક રોમાંચક પરિવેશમાં રજુ થાય છે. સમસ્ત પ્રાદેશિક જીવનનું નિરૂપણ આ નવલકથામાં જોવા મળે છે.

શિષ્ટભાષા અને લોકભાષાનું મિશ્રણ એક તરફ વાચકને જ્ઞાન આપે છે તો બીજી તરફ આનંદ સોરઠના જીવતાં જાગતાં માણસોના લહેકાઓનો આભાસ કરાવે છે. સંવાદો ચોટદાર ચટકીલા ને; માર્મિક છે. મેઘાણીની શૈલીના કસુંબલ રંગે રંગાયેલી "સોરઠ તારાં વહેતાં પાણી" નવલકથા પ્રાદેશિક નવલકથાની શક્યતાઓ સૂચવે છે.

પુસ્તક પરિચય

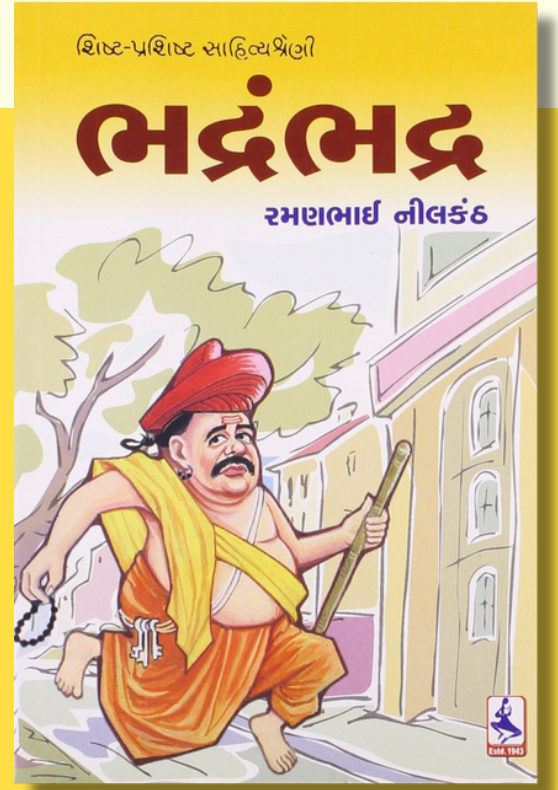
પુસ્તકનું નામ: ભદ્રંભદ્ર
લેખક: રમણભાઈ નીલકંઠ

ગુજરાતી ભાષની પ્રથમ હાસ્ય નવલકથા "ભદ્રંભદ્ર" રમણભાઈ નીલકંઠ દ્વારા આપવમાં આવી છે. પ્રથમ પુરુષ એકવચન નિરૂપણ શૈલીમાં લખાયેલી આ પહેલી નવલકથા છે. અહીં રમણભાઈએ હાસ્યકટાક્ષ દ્વારા સુધારાને ભ્રષ્ટ ગણીને પરંપરાને વળગી રહેનાર રૂઢિચુસ્ત સાક્ષરો અને તેમના સંસ્કૃતમય ગુજરાતીના આગ્રહને " ભદ્રંભદ્ર"ના પાત્ર થકી કટાક્ષ કર્યો છે. 'ભદ્રંભદ્ર' હાસ્યનવલકથા દ્વારા 'ભદ્રંભદ્ર' પાત્ર ગુજરાતી સાહિત્યમાં અમર પાત્ર બન્યું છે.

મીઠીબાઈ મહાવિદ્યાલય, જીતેન્દ્ર ગ્રંથાલય

પુસ્તક કોલ નંબર

G 891.473 NIL

ભદ્રંભદ્રના પાત્રમાં મુખતવે નભુગોર ના 'મણિલાલ' તરીકે ઓળખાતા વ્યક્તિત્વનું પ્રતિબિંબ છે. નભુગોર મણિલાલને ગુજરાતી ભાષા પ્રતે ખુબ જ લગાવ હોય છે અને તેમને ગુજરાતી ભાષાને શુદ્ધ બનાવી રાખવા માટે પ્રણ લીધો હતો. બોલવામાં કોઈ અંગ્રેજી શબ્દનો ઉપયોગ નહિ કરે ફક્ત શુદ્ધ સંસ્કૃતમય ગુજરાતી ભાષા જ બોલશે.

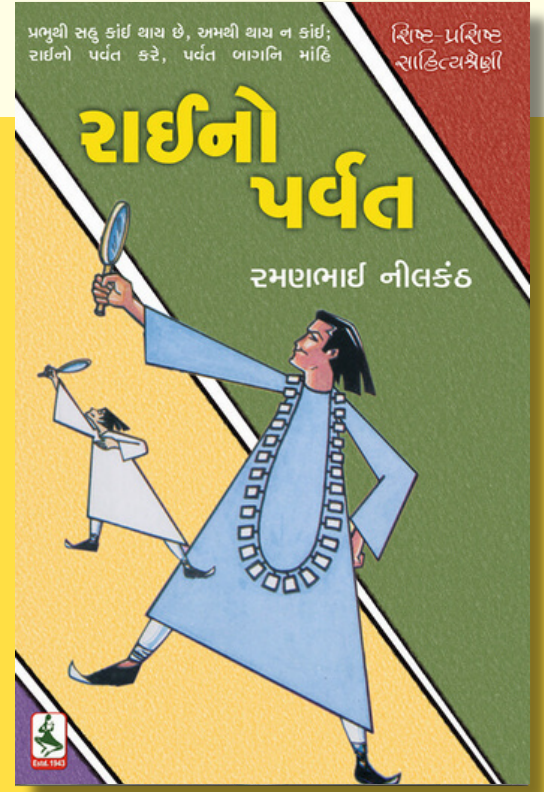
નવલકથા કથાનક એવું છે કે. ભદ્રંભદ્ર તેમના એક અનુયાયી અંબારામની સાથે મુંબઈ (તેમની ભાષામાં મોહમયી નગરી) શહેરમાં એક સભાને સંબોધવા જાય છે રસ્તામાં અને સભામાં તેમની સાથે જે જે ઘટનાઓ બને છે તેનું વર્ણન કરે છે. જેમાં શુદ્ધ ગુજરાતીના આગ્રહને કારણે તેઓ અનેક નવા શબ્દોની રચના કરે છે. જેમ કે, મોહમયી નગરી (મુંબઈ), અગ્નિરથ (ટ્રેન/રેલ ગાડી), અગ્નિરથ વિરામસ્થાન (રેલવે સ્ટેશન), અગ્નિ રથ વિરામગમન નિગમન સૂચક દર્શક લોહ પટ્ટિકા (રેલવે સિગ્નલ) શ્રીમોહમયીની મૂલ્યપત્રિકા (મુંબઈ માટેની ટિકિટ), શ્વાન (ફૂતરું), અશ્વદ્વયા કૃષ્ણચતુષ્ચક્ર કાગળવાક્ષ સપાટાચ્છાદન સમેત રથ (ગાડી/કાર), કંઠાળગોળ (ટાઈ) જેવા શુદ્ધ સંસ્કૃતમય ગુજરાતી શબ્દોને કારણે હાસ્યની છોળ ઉછળે છે. આ નવલકથામાં સૂચવેલા આવા શબ્દોને કારણે વધુ પડતું શુદ્ધ ગુજરાતી બોલનાર માટે ભદ્રંભદ્રનો ગુજરાતી શબ્દ પ્રયોગ થાય છે. તત્કાલીન સમાજમાં ચાલતા જુના - નવા, સુધારક સંરક્ષક વિચારોનો સંઘર્ષ "ભદ્રંભદ્ર" જેવી અપૂર્વ હાસ્યરસિક કૃતિમાં તેના જન્મનું નિમિત્ત બને છે. એ વખતે તેણે સાહિત્યિક ઘટના કરતા સામાજિક ઘટના તરીકે વિશેષ ધ્યાન કેન્દ્રીત કર્યું હતું.

પુસ્તક પરિચય

પુસ્તકનું નામ : રાઈનો પર્વત
લેખક : રમણભાઈ નીલકંઠ

વર્ષ ૧૯૧૪ માં પ્રકાશિત થયેલ 'રાઈનો પર્વત' નાટક દ્વારા રમણભાઈ નીલકંઠે ગુજરાતી નાટ્ય સાહિત્યમાં યાદગાર સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું. આ નાટ્ય કૃતિમાં પર્વતશાહ રાજાની વાર્તા છે. જેનો સ્ત્રોત લેખકના જ પિતા મહીપતરામ નીલકંઠ દ્વારા પ્રગટ કરેલ "ભવાઈ સંગ્રહ " માં લાલજી મણિયારના વેશમાં આવતો એક દુહો ... "સાઈ આસે સબ કુછ હોત, મુજ બન્દેસે કછુ નાહીં . રાઈકુ પરબત કરે, પરબત બાગે જ માંહી" માં છે .

મીઠીબાઈ મહાવિદ્યાલય, જીતેન્દ્ર ગ્રંથાલય
પુસ્તક કોલ નંબર
G 891.472 NIL

આ નાટકની કથાવસ્તુમાં કનકપુરના વૃદ્ધ રાજા પર્વતરાય, તેમની યુવાન રાણી લીલાવતી, જાલકા જે એક માલણ છે અને તેનો પુત્ર રાઈને કેન્દ્રમાં રાખી નિરૂપણ કરવામાં આવી છે.

રાજા પર્વતરાય યુવાન રાણી લીલાવતીના મોહમાં આવીને યુવાન થવા ઈચ્છે છે. જ્યાં ઝલક નામની માલણ તેમને વિશ્વાસ અપાવે છે કે વૃદ્ધમાંથી યુવાન બનવું શક્ય છે. જેનો પ્રયોગ દર્શવવા રાજાને બગીચામાં બોલાવે છે. પરંતુ ત્યાં બગીચામાં બગિચાના રખેવાળના હાથે રાજાનું મૃત્યુ થાય છે. જાલકા આને અવસરમાં બદલે છે અને પોતાના પુત્રને પર્વતરાયના સ્થાને છ માસ બાદ રાજા તરીકે રાજમહેલમાં પ્રવેશ કરાવે છે. પરંતુ જાલકાનો પુત્ર રાઈ માતાની અનીતિથી ધર્મ સંકટમાં મુકાય છે. કારણ એક બાજુ માતાનો પ્રેમ અને બીજી બાજુ મૃત રાજાના પત્ની લીલાવતીના પતિ બનવાનું? આમ, નીતિ-અનીતિ, સત્ય-અસત્ય વચ્ચે નાટકનું મુખ્યપાત્ર સત્ય અને નીતિના માર્ગને પસંદ કરી સત્ય નાગાર્જુનોને જણાવી રાજાની બાળ વિધવા પુત્રી વીણાવાતી સાથે લગ્ન કરી ખરા અર્થમાં રાજા બને છે.

આ નાટકમાં તત્કાલીન સમાજની રીતિરીવાજો, પરંપરાઓ જેવી કે કજોડાં, બાળ લગ્ન, વિધવા વિવાહનો ઉલ્લેખ કરી સમાજને સત્ય શું છે?, નીતિમત્તા શું છે? તેનું ભાન કરાવે છે. સાથે-સાથે સમાજને સાક્ષર બનાવવાનું સભાન પ્રયત્ન કરવામાં આવે છે.

પુસ્તક પરિચય

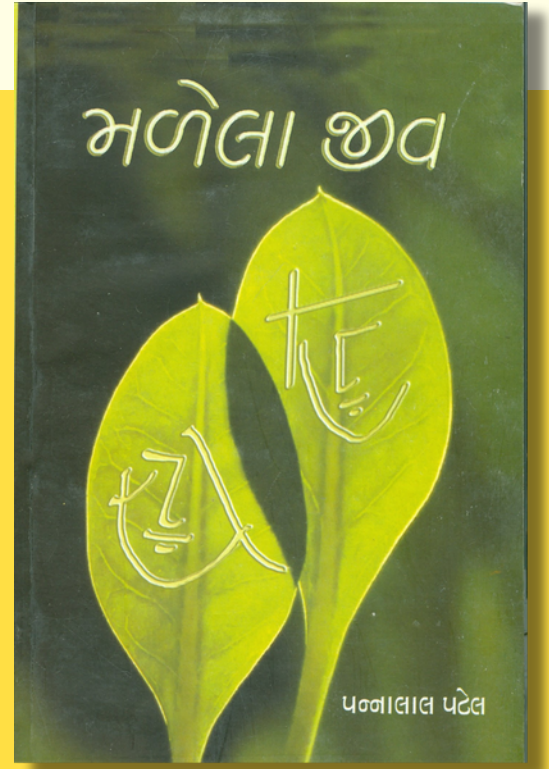
પુસ્તકનું નામ: મળેલા જીવ
લેખક: પન્નાલાલ પટેલ

‘મળેલા જીવ’ એ ગુજરાતી સાહિત્યના જાણીતા લેખક પન્નાલાલ પટેલ દ્વારા લખાયેલા એક પ્રેમકથા છે. જે સૌ પ્રથમ ફૂલછાબ નામના દૈનિકમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવા હતી. જે બાદ વર્ષ ૧૯૪૧ માં તેને પુસ્તક સ્વરૂપે પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી. વર્ષો પહેલાં પ્રકાશિત થયેલ આ પુસ્તકમાં કરવામાં આવેલા સમાજ અને જ્ઞાતી ભેદને કારણે અધૂરા રહી જતા પ્રેમની વાત આજના સમાજમાં પણ એટલી જ લાગુ પડે છે. એટલું જ નહીં પરંતુ લોકોની અમુક ખોટી ધાર્મિક માન્યતા પર પણ લેખકે આછો કટાક્ષ નથી કર્યો ! સાથે જ જ્યારે પ્રેમ અને સહનશીલતા પોતાની હદ વટાવી જાય છે ત્યારે માણસની શી દશા થાય છે એનું આલેખન પણ લેખકે અંતમાં ગાંડી થઈને આખા ગામમાં રખડતી જીવીના પાત્ર દ્વારા કર્યું છે.

મીઠીબાઇ મહાવિદ્યાલય, જીતેન્દ્ર ગ્રંથાલય

પુસ્તક કોલ નંબર

G 891.473 PAT

ગામડામાં રહેતા અને ભિન્ન જ્ઞાતીમાં જન્મેલા બે યુવાન પાત્રો પટેલ કાનજી અને વાળંદ જીવી જન્માષ્ટમી પ્રસંગે કાવડિયા ગામના ડુંગરની નેળમાં ભરાયેલા મેળામાં આકસ્મિક રીતે ભેગા થાય છે અને પ્રથમ મુલાકાતે જ એકબીજાના પ્રેમમાં પડે છે, પરંતુ એ બંનેનાં લગ્નમાં જ્ઞાતીભેદ અવરોધરૂપ થઈ છે. પોતાના મિત્ર હિરાની પ્રયુક્તિથી પ્રેરણને અને પોતાની પ્રેમિકા જીવી પોતાની નજર આગળ રહે એ હેતુથી, કાનજી જીવીને પોતાના ગામના કદરૂપા ધૂળા સાથે પરણાવે છે. કાનજીને આપેલા વચનથી બંધાઈને અને કાનજી પ્રત્યની લાગણીથી દોરવાઈ જીવી આ સંબંધ કબૂલે છે. પણ એણે વહેમી પતિની મારઝૂડ વેઠવાનો વારો આવે છે. કાનજી નૈતિક સરચાઈથી આતમસંયમ જાળવે છે પણ જીવીનું દુઃખ જોઈ ન શકતા ગામ છોડીને નૌકરીની શોધમાં શહેર ચાલ્યો જાય છે. બીજી તરફ, વહેમી પતિ તરફનો શારીરિક અને માનસિક ત્રાસ સહન ના થતા જીવી રોટલામાં ઝેર ભેળવીને આત્મહત્યાનો પ્રયાસ કરે છે. પરંતુ વિધિવશાત અજાણતા એ રોટલો ધૂળો ખાઈ જાય છે અને જીવી વિધવા બને છે આ બનાવથી જીવી લોકનિંદાનો ભોગ બને છે અને કાનજી પણ એના પાર વહેમાય છે, આથી આઘાતથી શોકમગ્ન જીવી માનસિક સમતુલા ગુમાવી બેસે છે. છેવટે કાનજી શહેરથી આવી જીવીને પોતાની સાથે લઈ જાય છે.

સુન્દરમે આ નવલકથાની પ્રશંસા કરતા લખ્યું છે કે, "અત્યારે આ કથા જેવી છે તેવી પણ હિંદના કોઈ પણ સાહિત્યમાં અને થોડા સંકોચ સાથે દુનિયાના સાહિત્યમાં પણ ગુજરાતી કળાનું પ્રતિનિધિત્વ કરી શકે તેવી બની છે.

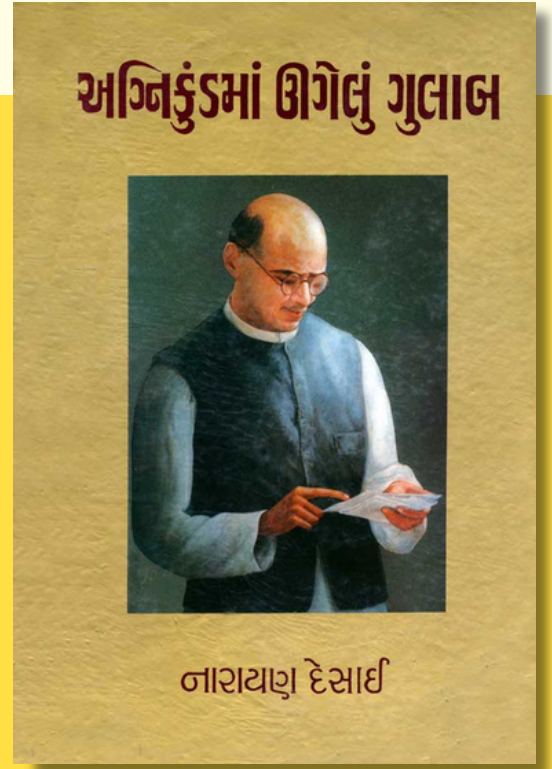
મળેલા જીવનો ‘જીવી’ શીર્ષક હેઠળ હિન્દીમાં અનુવાદ થયેલો છે અને તેના પરથી ઉલ્કન નામનું હિન્દીમાં ચલચિત્ર પણ બન્યું છે. તેમજ આ નવલકથા પરથી ગુજરાતીમાં પણ ચલચિત્ર બન્યું છે અને તેનું નાટ્યરૂપાંતર પણ થયેલ છે. આ નવલકથાનો અંગ્રેજી અનુવાદ રાજેશ આઈ. પટેલ ‘ધ યુનાઇટેડ સાઉથ્સ’ (૨૦૧૧) શીર્ષક હેઠળ કર્યો છે.

પુસ્તક પરિચય

પુસ્તકનું નામ : અગ્નિકુંડમાં ઊગેલું ગુલાબ
લેખક : નારાયણ દેસાઈ

‘ગાંધીકથા’ માટે જાણીતા નારાયણ દેસાઈએ ‘અગ્નિકુંડ ઊગેલું ગુલાબ’માં પિતા મહાદેવભાઈનું જીવનચરિત્ર તટસ્થ અને નિષ્પક્ષ રીતે આલેખ્યું છે. જે મહાદેવભાઈનો સાક્ષાત પરિચય કરાવે છે.

મીઠીબાઇ મહાવિદ્યાલય, જીતેન્દ્ર ગ્રંથાલય
પુસ્તક કોલ નંબર
G 923.254 DES

મહાદેવભાઈને ગાંધીજી સાથે મતભેદ થતા તેનો પણ તેમને તટસ્થભાવે ઉલ્લેખ કર્યો છે. જગન્નાથપુરીમાં કાસ્ટ્યૂબ અને દુર્ગાબહેનને દર્શનાર્થે મંદિરમાં છોડી જવા તૈયાર થયેલા ; પણ ગાંધીજી પોતાના અસ્તિત્વના અંગરૂપ બનેલ મહાદેવને શી રીતે છોડે ?

આમ, મદેવભાઈ ગાંધીજીના રહસ્યમંત્રી તરીકે બજાવેલી સેવાઓને નારાયણભાઈએ ચરિત્રમાં વિવેકપૂર્વ ઉપસાવી છે.

આ જીવનકથામાં જેટલું મહાદેવભાઈનું ચરિત્ર છે તેટલું જ ગાંધીજીનું પણ બને છે. ગાંધીજીનું આધ્યાત્મિક અને સામાજિક મનોવલણ તેમાંથી પ્રગટે છે. પુસ્તકના આરંભે મુકેલ મહાદેવભાઈના અવસાનનો અને મહર્ષિના આશ્રમ માટેના મહાદેવભાઈના આકર્ષણ વાળો પ્રસંગ મહાદેવભાઈને અનન્ય ગાંધી ભક્ત તરીકે ઉપસાવે છે.

સારા ચરિત્ર માટે આવશ્યક ગુણ સત્ય, શોધ, વીવેક અને વર્ણન એ ચારેય ગુણો આ ચરિત્રમાં જોવા મળે છે. જે તેને વિરલ સાહિત્યકૃતિ તરીકે સિદ્ધ કરે છે.

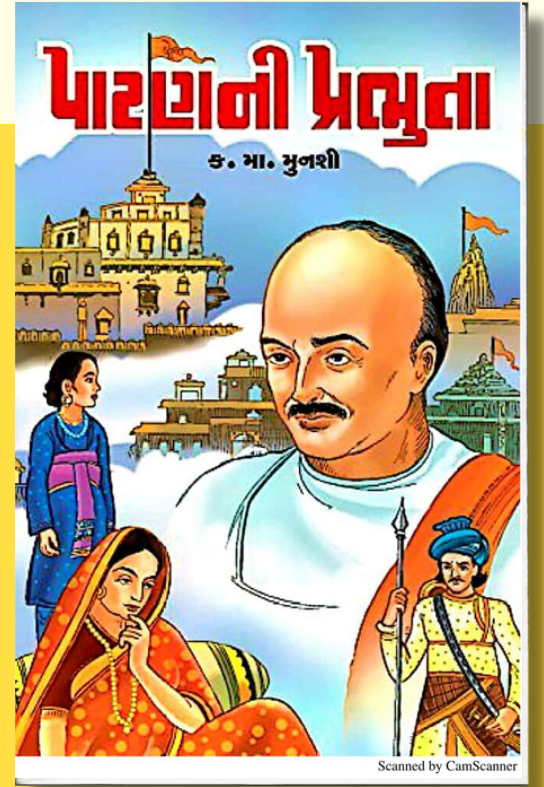
આ કૃતિને સાહિત્ય અકાદમી એવોર્ડ તેમજ રણજિત રામ સુવર્ણ ચંદ્રક પણ પ્રાપ્ત થયો છે.
ગુજરાતી જીવનકથા સાહિત્યમાં આ કૃતિનું સ્થાન અનેરું છે.

પુસ્તક પરિચય

પુસ્તકનું નામ : પાટણની પ્રભુતા
લેખક : કનૈયાલાલ મુનશી

નવલકથાકાર તરીકે ક. મા. મુનશી ની ખરી પ્રતિભાના દર્શન તો આપણને તેમની ઐતિહાસિક નવલકથાઓમાં થઈ છે. એમાં શિરમોર સમી નવલકથાઓ એટલે ગુજરાતના સોલંકીયુગના એક સળંગ કથાનકના ત્રણ સોપાનો સામી નવલકથા "પાટણની પ્રભુતા" (૧૯૧૬) "ગુજરાતનો નાથ" (૧૯૧૭) ને "રાજાધિરાજ" (૧૯૨૨).

મીઠીબાઈ મહાવિદ્યાલય, જીતેન્દ્ર ગ્રંથાલય
પુસ્તક કોલ નંબર
G 891.473 MUN/ PAT

"પાટણની પ્રભુતા" આ નવલકથાનું પ્રથમ સોપાન કે જ્યાંથી સિદ્ધરાજ જયસિંહની ગાથાનો પ્રારંભ થાય છે. રાજા કર્ણદેવ મૃત્યુશૈયા પર છે, પરંતુ તેના પુત્ર સિદ્ધરાજ જયસિંહ સગીર હોવાથી રાજસત્તા માટે ખટપટો સર્જાઈ છે. રાજપૂતો અને જૈનોના સંઘર્ષમય વાતાવરણ વચ્ચે રાજમહેલમાં અનેક કાવાદાવા અને ષડયંત્રો રચતા હોય છે, જેના પર રાજ્યના બાહોશ મંત્રી મુંજાલ મેહતાની બાજનજર હોય છે. મીનળદેવી મુંજાલ મેહતાની મદદથી રાજ્યનો કાર્યભાર સાંભળી રહ્યા હોય છે. બીજી બાજુ જૈન મુનિ આનંદસૂરિ મીનળદેવીની મદદથી પાટણને જૈન રાજ્ય બનાવવા માટે કાંઈપણ કરી છૂટવા તત્પર હોય છે. આ બધું કર્ણદેવના સાવકા ભાઈ દેવપ્રસાદ (બકુલાદેવીનો પુત્ર) ને મંજુર હોતું નથી. રાણી મીનળદેવી કોઈપણ ભોગે પોતાના પુત્રને રાજગાદી અને સત્તા મળે તે માટે મુંજાલ મેહતા જેવા મુત્સદ્દી અને દેશપ્રેમી મંત્રીનો સાથ ઇચ્છે છે. મીનળદેવીને સત્તા હાથમાં આવતાં મુંજાલ મેહતા ખટકવા લાગે છે. આનંદસૂરિના પ્રભાવમાં આવી મીનળદેવી મુંજાલ દેવપ્રસાદને પાટણથી દૂર રાખવા અને ષડયંત્ર રચે છે. દેવપ્રસાદે મૃત માનેલી પત્ની હંસા જે મીનળદેવીની કેદમાં હોય છે તેનો દેવપ્રસાદને રોકવા તે ઉપયોગ કરે છે. મુંજાલ મેહતા કેદ કરતા પાટણની પ્રજા ભડકે છે. આનંદસૂરિના ષડયંત્રના પરિણામે દેવપ્રસાદ અને હંસાનું મૃત્યુ થાય છે અને તેમનો પુત્ર ત્રિભુવનપાળ વેર લેવાના સોગંદ લે છે.

પ્રજાને ત્રિભુવનપાળ અને મુંજાલ મેહતાની સાથે જોઈ રાણીને સત્તા પોતાના હાથમાંથી જતી દેખાય છે. ત્રિભુવન પોતાની ભત્રીજી પ્રસન્નને પ્રેમ કરે છે એ હકીકત જાણતી રાણી તેનો ઉપયોગ કરી ત્રિભુવનને નમાવવા ઈચ્છે છે. પણ પ્રસન્ન તેમની વાત માનવાનો ઇન્કાર કરતાં મીનળદેવી ફાવતા નથી. તેમને પોતાની ભૂલ સમજાય છે. ભુતકાળમાં તેમને જેને યાદા હતા તે દિવસો કરી અને મુંજાલ મહેતાનો પાટણ પર પ્રભાવ પારખી તે ખરા દિલથી આ દેશભક્ત મંત્રીની માફી માંગે પાટણ માટે જ જીવવા - મરવાના શપથ લે છે. ત્રિભુવન અને પ્રસન્નના લગ્ન થાય છે અને મુંજાલના સૂચનથી ત્રિભુવનપાળ રાજ્યના દંડનાયકનો કાર્યભાર સંભાળે છે.

મુંજાલની બેન હંસાનાં લગ્ન દેવપ્રસાદ સાથે થયા હોય છે. આ લગ્નથી મુંજાલ ખુશ ન હોવાથી લગ્નના છ મહિના પછી મુંજાલે હંસાનું અપહરણ કર્યું. જેમને સાધવીના રૂપમાં રાખવામાં આવ્યાં હતાં.

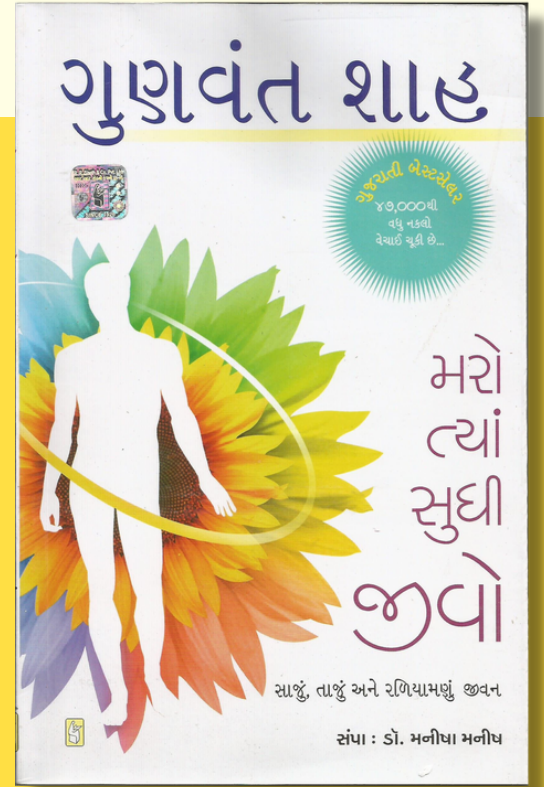
રાજખટપટ, સંઘર્ષ, રનેહ, રહસ્ય, મુત્સદ્દીગીરી, કુટિલ દાવપેચ, પ્રજાની વાતનું આ નવલકથામાં વર્ણન જોવા મળે છે. ગુજરાતના ઇતિહાસનું આલેખન આ નવલકથામાં થયું છે.

પુસ્તક પરિચય

પુસ્તકનું નામ : મરો ત્યાં સુધી જીવો
લેખક : ગુણવંત શાહ

આજના સમયમાં લોકો જીવવા માટે પોતાની જિંદગી જીવી તો લે છે પરંતુ જીવવાનો સાચો અર્થ લોકોને ખબર નથી .લોકોએ તાજું સાજું અને રળિયામણ જીવન કેવી રીતે જીવવું તેનો સાચો અર્થ આ પુસ્તકમાં દર્શાવ્યો છે. માનવીનું સ્વાસ્થ્ય કેવી રીતે નીરોગી રહી શકે અને તે નીરોગી રહે તે માટે મનુષ્યએ શું કરવું જોઈએ તેની વાત આ પુસ્તકમાં કરવામાં આવી છે. તેથી આ પુસ્તકનું શીર્ષક યોગ્ય છે.

મીઠીબાઈ મહાવિદ્યાલય, જીતેન્દ્ર ગ્રંથાલય
પુસ્તક કોલ નંબર
G 891.474 SHA

પુસ્તકમાં 'લીલાં મર્યાં આઈસ્ક્રીમ " વિભાગમાં લેખકે આપણને આપણો સ્વાદ આપણા કહ્યામાં હોય ત્યાં સુધી એ સહજ સ્વાદ ગણાય પરંતુ આપણે જ્યારે વાત ન કહ્યાંમાં હોઈએ ત્યારે પ્રશ્નો ઊભા થઈ છે. વિભાગ 'તબિયત ની જાળવણી એટલે લયની જાળવણીમાં " લેખક કે માણસને રોજ શરીરને એકાદવાર પરસેવો વળે એટલો શ્રમ કરવો જોઈએ. રોજ કસરત કરવી એ આપણા આરોગ્ય વીમાનું પ્રીમિયમ છે. પુસ્તકના વિભાગ "અખંડ સૌભાગ્યવતી કિડની દેવી ' માં લેખક લોકોને દિવસમાં એક કલાક ઝડપભેર ચાલવા નું કહે છે.રોગથી બચવા માટે ધુમ્રપાન અને શરાબ થી બચવાનું છે. કારણકે ગુટખાનું પાઉચ કેન્સરની મોહક આમંત્રણ પત્રિકા છે. પુસ્તકના વિભાગ 'ડાઇનિંગ ટેબલ ઉવાચ 'માં લેખક વૈજ્ઞાનિક પ્રયોગ પર આધારિત અથવા વર્ષોના પરંપરિત અનુભવોનો ટેકો હોય તે સિવાયની દવાઓ કે સારવાર જોખમકારક બની શકે છે.

પુસ્તકના વિભાગ 'વાઈરલ ઇન્ફેક્શમાં ' લેખક સમજાવે છે કે મનની સ્વસ્થતાનો શરીરનો તંદુરસ્તી પાર સીધો પ્રભાવ પડે છે. જેનું મન ભાંગી પડે તેનું શરીર પણ ભાંગી પડે છે. મનની પ્રસન્નતા પાચન શક્તિને જાળવી લેનારી છે. આમ, પુસ્તકની દરેક વિષયવસ્તુમાં સ્વાસ્થ્યની જાળવવા અંગેની વાત કરવામાં આવી છે.

આ પુસ્તક આજના સમય સાથે ચોક્કસપણે અનુબંધ છે, આજના સમયમાં ભારતમાં ડોક્ટરો પોતાના દર્દીઓ સાથે આંખ મિલાવીને સહૃદયતા પૂર્વક વધારે વાત કરતા નથી . દર્દીની છાતી પર સ્ટેથોસ્કોપ મૂકતી વખતે પણ ક્યારેક તો બીજી તરફ જોતા હોય છે. પોતાનું કામ ઝટ પતાવી દે ને તરત દવા આપવામાં લાગી જાય છે. દર્દી જરૂર હોય તેના કરતા વધારે દવા પ્રિસ્ક્રાઇબ કરવી એ આજના સમયના ડોક્ટરની નોનવેગ આઈટમ છે . ડોક્ટર અને દર્દી પાસે થોડીક ઊંચી ફી લેવાનો અધિકાર છે પરંતુ મેડીકલ કંપનીના સેલ્સમેન તરફથી હરામની મોટર ગાડીની પુરસ્કાર લેવાનો અધિકાર નથી . આમ આ પુસ્તક આજ ના સમય સાથે યોગ્ય અનુબંધ છે.

પુસ્તક પરિચય

પુસ્તકનું નામ : તોત્તો - યાન : બારીએ ઉલેલી બાલિકા
મૂળ જાપાની લેખિકા : તેત્સુકો કુરોયાનગી
ગુજરાતી અનુવાદક : રમણ સોની

તોત્તો-યાન તેત્સુકો કુરોયાનગી દ્વારા લખેલી પ્રખ્યાત આત્મકથા છે. વર્ષ 1981 માં આ પુસ્તક પ્રકાશિત થયું અને એ વર્ષ તેત્સુકો કુરોયાનગીનાની ૨૦મી વર્ષગાંઠની ઉજવણી કરવામાં આવી હતી. એ સ્ત્રી દ્વારા લખાયેલું આ પુસ્તક પ્રથમ જાપાની બેસ્ટસેલર હતું. જે એક અસાધારણ ઘટના હતી.

તોત્તો-યાન એ જાપાની સાહિત્ય સ્ત્રી ધ્વારા લખાયેલા એક ચમકતું પુસ્તક છે. તેત્સુકો છેલ્લાં ૨૦ વર્ષ દરમિયાન પોતાની આસપાસ હસતાં-રમતાં તો ક્યારેક આંસુઓ સારતાં બાળકોની એ આખી પેઢી ધ્યાનમાં રાખી આ પુસ્તકનું આલેખન કર્યું છે. આ પુસ્તક જાપાની આધુનિક સાહિત્ય જગતમાં ઉચાઈનાં શિખરો સર કર્યા છે. જેને બાળકો અને પુખ્ત વયનાં લોકોનાં હૃદય જીત્યાં છે.

મીઠીબાઇ મહાવિદ્યાલય, જીતેન્દ્ર ગ્રંથાલય
પુસ્તક કોલ નંબર: G 891.477 KUR/SON

તેત્સુકો કુરોયાનગી જાપાનમાં એક લોકપ્રિય ટીવી શો એન્કર અને લેખિકા છે. "તોત્તો-યાન" પુસ્તક તેમની કારકિર્દીનો એક વળાંક સાબિત થયો. આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ થતાંની સાથે જ બેસ્ટ સેલરના ચાર્ટમાં ટોચનું સ્થાન મેળવ્યું. ઇતિહાસમાં આ પહેલીવાર હતું કે જેમાં કોઈ મહિલા લેખિકાના પુસ્તકે જાપાનના બેસ્ટસેલર ચાર્ટમાં પોતાનું ટોચનું સ્થાન મેળવ્યું હોય. આ પુસ્તક આત્મકથાનાત્મક પુસ્તક છે. તેમ છતાં તે ક્યાંક સ્પષ્ટ થતું નથી.

તોત્તો-યાન બારીએ ઉલેલી એક બાળકી છે. વાર્તામાં લેખિકા તેત્સુકો ખુદ મુખ્ય નાયિકા છે. આ પુસ્તકની શરુઆત ખાટાં -મીઠાં બાળપણથી થાય છે. બાળપણના તોત્તો તરીકે ઓળખાતી આ છોકરી તેત્સુકોને શાળામાં દાખલ કરવામાં આવે છે ત્યાં બાળપણના તેના અબોધપણા અને ઉત્સુકતાપણાને કારણે તેને પ્રથમ શાળામાંથી હાંકી કાઢવામાં આવે છે. આમ થવાથી તેની માતા અસ્વસ્થ જરૂર બને છે. પરંતુ તે તેના નિર્દોષ બાળક દોષિત માનવાને બદલે, તોત્તોને આગળ વધવાની હિંમત આપે છે. તેને શાળામાંથી હાંકી કાઢવામાં આવી છે તે અંગે તેને ખ્યાલ સુધા પણ આવવા દેતી નથી. અને આમ, શાળામાંથી હાંકી કાઢવામાં આવેલા બાળકો માટેની ખાસ શાળામાં પ્રવેશ અપાવે છે. આ નવી શાળા જાણે કે આ ચમત્કારિક નાની તોત્તોની રાહ જોતી હોય એમ શાળા અને શાળાના પ્રેમાળ મુખ્ય શિક્ષક હાથ ફેલાવીને તેનું સ્વાગત કરે છે.

તોત્તો નવી શાળા અને તેની વ્યવસ્થાપકીય અજાયબીઓથી ચકિત થઈ જાય છે. એ શાળામાં તોત્તોને મુક્ત રીતે વિહરવાની સાથે-સાથે શિક્ષણના મૂલ્યો સમજવા મળે છે. અને આજે તે પોતાની કલ્પના મુજબની એ આદર્શ શાળા "તોમોએ સ્કૂલ"ની સ્થાપના કરે છે. તેઓ ઇચ્છતા કે બાળકનું વ્યક્તિત્વ બને એટલી સહજતાથી વિકાસ પામે. શિક્ષણના ઘડતર અને ચણતર, શિક્ષણના ઉત્તમ પ્રયોગો તેમજ ભણવા-ભણવાની પ્રવૃત્તિને આમ સાવ જ મુક્ત વાતાવરણ હવાલે કરતી આવી અપરંપરાગત પ્રાથમિક શાળા વિશે વાત વર્ણવી લેવામાં આવી છે. સાચે જ તોમોએ જેવી સ્કૂલ હોય તો બાળકોને ભાર વિનાનું ભણતર લાગે.

"તોત્તો-યાન" પુસ્તકના તમામ પાત્રોનું વિશેષ મહત્ત્વ છે, કારણ કે તે બધા વાસ્તવિક જીવનનાં પાત્રો છે, જેમને બીજા વિશ્વ યુધ્ધની મુશ્કિલો દરમિયાન પોતાનું જીવન પસાર કર્યું હતું, જે નીચે પ્રમાણેના છે. તોત્તોની માતા શક્તિનું મૂર્ત સ્વરૂપ છે. તે પોતાના બાળકથી એ હકીકત છુપાવે છે કે તેના બાળકને તેની પ્રથમ શાળામાંથી કાઢી મુકવામાં આવ્યું છે. તે હંમેશા તેના બાળકની સહાયક અને સંભાળ રાખનાર માતા છે. તે અન્ય માતાઓની જેમ હંમેશા ટોટ્ટોને પોતાની સીતે વિકસવા માટે તક પુરી પાડનાર માતા છે. ટોટ્ટોના પિતા વાયોલિનવાદક અને એક કલાકાર છે. સામાન્ય લાગતું આ પાત્ર પુસ્તકમાં એક મજબૂત પાત્ર બનીને ઉભરી આવે છે. તોત્તો અને તેના પિતા વચ્ચે એક શાનદાર મિત્ર જેવો સંબંધ છે.

તોત્તો યાન એ બાળ હૃદયી છે. તોત્તો યાનની ભાષા પણ બાળક જેવી સરળ છે. પરંતુ તે બાલિશ નથી. બાળપણની સંદુરતાની સાથે-સાથે ભાષાભાષકીય પરિપક્વતાને લાવવા માટે લેખિકાએ કુશળતાપૂર્વક ભારે જહેમત ઉઠાવી છે. માટે જ તો આ પુસ્તક બાળકો સાથે-સાથે પુખ્ત વયના વાચકો માટે પણ એટલું જ ભોગ્ય બન્યું છે. બાળપણની નિર્દોષતા અને જીવનની વાસ્તવિકતાઓ વચ્ચે વારંવાર બદલાતા મનોભાવો ભાષામાં સ્પષ્ટ ઉભરી આવે છે. મિત્રો સાથેની હળવાશની પળોનું વર્ણન કરે ત્યાં લયકીલી ભાષા તોત્તોના જીવનની વેધકતાનું વર્ણન કરે છે ત્યારે તે ભાષામાં ગાંભીર્ય પણ લાવે છે. આમ ભાષાનો ઉતાર ચઢાવ વાચકોને જકડી રાખવામાં સમર્થ રહ્યો છે.

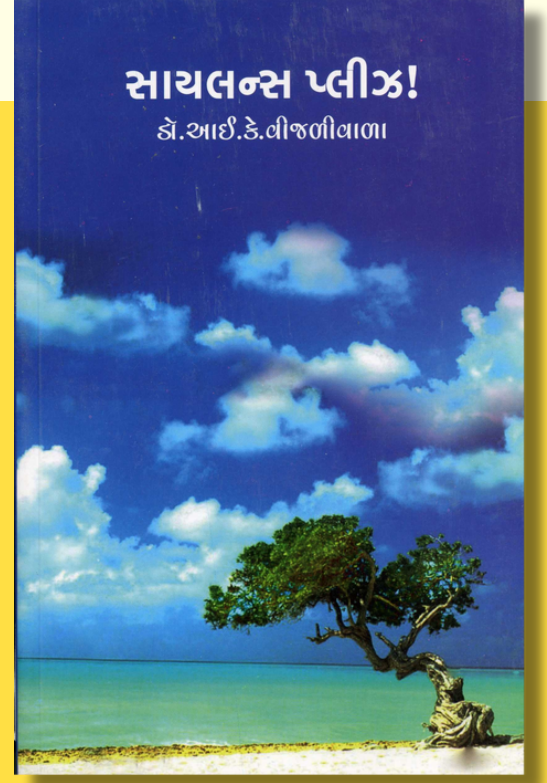
ટૂંકમાં, તોત્તો યાન એક આત્મકથા છે. અલગ અલગ વિવિધ સાહિત્યિક શાખાઓના વાચકો માટે અદ્ભુત રીતે પ્રગટ થાય છે. એકલા બાળકો માટે, તે એક સારો મિત્ર છે. વ્યસ્ત કામદાર માટે તે તેના નિર્દોષ બાળપણની યાદ અપાવે છે. માતા માટે, તે તેની પુત્રીનું જીવન છે અને એક વિદ્યાર્થી માટે, તે તેની આદર્શ શાળાની વાર્તા છે.

પુસ્તક પરિચય

પુસ્તકનું નામ : સાયલન્સ પ્લીઝ
લેખક : ડૉ. આઈ.કે. વીજળીવાળા

"સાયલન્સ પ્લીઝ " પુસ્તકનું શીર્ષક યોગ્ય રીતે આપ્યું છે. આ પુસ્તકનું શીર્ષક "સાયલન્સ પ્લીઝ " સાર્થક છે. કારણ કે તેમાં આપેલા વિભાગોને અનુરૂપ છે. આ પુસ્તક સત્ય ઘટના પર આધારિત છે. આ પુસ્તકમાં લેખક પોતાના અનુભવની વાત કરે છે. ડૉ. આઈ. કે. વીજળીવાળાની સ્વાનુભવની સત્યઘટનાઓ પર આધારિત પુસ્તક છે.

મીઠીબાઇ મહાવિદ્યાલય, જીતેન્દ્ર ગ્રંથાલય
પુસ્તક કોલ નંબર
G 920 VIJ

"સાયલન્સ પ્લીઝ " પુસ્તકમાં કરવામાં આવેલી વાતો કોઈ સંદેશો આપવા માટે નથી, પરંતુ માણસની જિંદગીનું એક સાવ સાદું પ્રતિબિંબ કેવું હોય એ વ્યક્ત કરવાનો આશય માત્ર છે. 'સાયલન્સ પ્લીઝ " પુસ્તકમાં લેખનશૈલી સરળ છે. દરેક વ્યક્તિ સરળતાથી સમજી શકે તેવી છે. વાચકને રસ પડે તેવી છે. આ પુસ્તકના દરેક વિભાગમાં વાંચક શરૂઆતથી અંત સુધી જોડાયેલો રહે છે. "સાયલન્સ પ્લીઝ " પુસ્તકમાં માણસની જિંદગીનું સાદું પ્રતિબિંબ વ્યક્ત કરવાનો પ્રયત્ન થયો હોવાથી પુસ્તક દરેક વર્ગના લોકોને એટલે કે વિદ્યાર્થીઓ, યુવાનો, વૃદ્ધ વ્યક્તિને વાંચવા માટે પ્રેરિત કરે છે.

સૂચિ : નવાં આવેલાં પુસ્તકો

Sr. No.	Accession No	Title	Author	Publisher	Call No
1	D062266	ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ ૮ ખંડ ૧	પારુલ દેસાઈ	ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ	G891.470 9 DES
2	D062265	ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ ૮ ખંડ ૨	પારુલ દેસાઈ	ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ	G891.470 9 DES
3	D062267	યુનિલાલ મડિયાની સમગ્ર નવલિકાઓ - ૧	અમિતાભ મડિયા	ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી	G891.473 MAD/MAD
4	D062268	યુનિલાલ મડિયાની સમગ્ર નવલિકાઓ - ૨	અમિતાભ મડિયા	ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી	G891.473 MAD/MAD
5	D062269	યુનિલાલ મડિયાની સમગ્ર નવલિકાઓ - ૩	અમિતાભ મડિયા	ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી	G891.473 MAD/MAD
6	D062270	ગાંધી વચન	સંજય મકવાણા	ફ્લેમિંગો પબ્લિકેશન્સ	G923.254 GAN/MAK
7	D062271	સુગરી, શબરી, સિનેમા	અમૃત ગાંગર	ફ્લેમિંગો પબ્લિકેશન્સ	G891.473 GAN
8	D062272	ભારતીય સાહિત્યમાં શૌર્યભાવ	મનીષા ગુર્જર	અખિલ ભારતીય સાહિત્ય પરિષદ	G891.470 9 GUR
9	D062273	ઉપનિષદોનું તત્ત્વજ્ઞાન	પૉલ ડૉયસન	સંસ્કૃત સાહિત્ય અકાદમી	G294.592 18 DEV/VYA
10	D062274	પ્રતિસાદ	પ્રવીણ વાઘેલા	ફ્લેમિંગો પબ્લિકેશન્સ	G891.474 VAG

સૂચિ : નવાં આવેલાં પુસ્તકો

Sr. No.	Accession No	Title	Author	Publisher	Call No
11	D062275	અભિવ્યક્તિની સ્વતંત્રતા અને સાહિત્ય	ભરત ઠાકોર	અખિલ ભારતીય સાહિત્ય પરિષદ	G891.470 9 THA
12	D062276	જિગલો	જીએશ બ્રહ્મભટ્ટ	ફ્લેમિંગો પબ્લિકેશન્સ	G891.473 BRA
13	D062277	સ્ત્રીઆર્થ - ૩	પ્રતિભા ઠક્કર	ટીમ સ્ત્રીઆર્થ	G891.473 THA
14	D062278	શંકર પેન્ટર- એક અભ્યાસ	શ્વેતા પટેલ	શ્વેતા પટેલ	G928.547 5 PAT
15	D062279	આનર્તના મુસ્લિમ સંતોની કાવ્યધારા	ઋષિકેશ રાવલ	ફ્લેમિંગો પબ્લિકેશન્સ	G891.471 RAV
16	D062280	ગુજરાતી બાળવાર્તાઓમાં સ્ત્રી સર્જકોનું પ્રદાન	કિરણ ખેની	કિરણ ખેની	G891.473 KHE
17	D062281	ઓશોનું કેળવણીદર્શન	આનંદ વૈરાગ્ય	ડિવાઈન પબ્લિકેશન	G294.544 OSH/VAI
18	D062282	સાંભળ ગઝલ	જીએશ વાળા	ડિવાઈન પબ્લિકેશન	G891.471 042 VAL
19	D062283	એક પંડિતની પોથી	ભરત ભટ્ટ	લાતૂર પ્રકાશન	G891.471 042 BHA
20	D062284	ઉલકલ	સુનિલ રાદડિયા	રીયલ નોલેજ પબ્લિકેશન્સ	G891.473 RAD
21	D062285	કલ્પપ્રિક્ષા	ધર્મેન્દ્ર ત્રિવેદી	જાન્હવી પ્રકાશન	G891.478 TRI

FOLLOW

Follow us on Instagram

Write us at: archana.garate@mithibai.ac.in

Watch us at Youtube

facebook

Join us on Facebook